Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы
Мәлбагыш авыл җирлеге Советы карары

Мәлбагыш авылы № 106 03 сентябрь 2018 ел

Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы «Мәлбагыш авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм естәмәләр кертү турында

Җирле үзидарә турында федераль һәм республика законнарындагы үзгәрешләргә бәйле рәвештә

Мәлбагыш авыл җирлеге Советы карар иттем:

1. Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мәлбагыш авыл җирлеге Советының 2012 елның 23 гыйнварендәге 37номерлы карары белән расланган «Мәлбагыш авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге (2012 елның 24 сентябрендәге 48 номерлы, 2013 елның 5 августындагы 68 номерлы, 2014 елның 22 октябрендәге 107 номерлы, 2015 елның 30 сентябрендәге 8 номерлы, 2016 елның 15 ноябрендәге 42 номерлы, 2018 елның 17 апрелендәге 90 номерлы карарлар редакциясендә) Уставына түбәндәге үзгәрешләрне һәм естәмәләрне кертергә:

1.1. 6 статьяга түбәндәге эчтәлекле 3 елеш естәргә:

«3. Федераль закон һәм (яисә) Татарстан Республикасы законнары нигезендә дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре җирле үзидарә органнарына, РСФСР башкарма хакимияте органнарының хокукый актларына, федераль башкарма хакимият органнарының хокукый актларына, халык депутатлары Советларының яисә аларның башкарма комитетларының, тебәк, елкә, шәһәр (республика буйсынуындагы шәһәр) Советларының, тебәк, елкә, шәһәр (федераль әһәмияттәге шәһәр) администрацияләренең, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының вәкаләтләре җирле үзидарә органнарына күчкән хокукый актларына, җирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле хокук менәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актлар кабул ителгәнчегә кадәр, Россия Федерациясе кануннарына каршы килми торган елешендә эш иткән очракта. Тиешле хокук менәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актлар үз кеченә кергән кеннән алып РСФСР башкарма хакимияте органнарының элек кабул ителгән хокукый актлары, федераль башкарма хакимият органнарының хокукый актлары, халык депутатлары Советларының яисә аларның башкарма комитетларының тебәк, елкә, шәһәр (республика буйсынуындагы шәһәр) Советларының хокукый актлары, тебәк, елкә, шәһәр (федераль әһәмияттәге шәһәр) администрацияләре, мондый хокук менәсәбәтләре җайга салынган Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының хокукый актлары кулланылмый.

Федераль закон яисә Татарстан Республикасы законнары нигезендә җирле үзидарә органнарының вәкаләтләре федераль дәүләт хакимияте органнарына яисә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, РСФСР башкарма хакимияте органнарының хокукый актларына, федераль башкарма хакимият органнарының хокукый актларына, халык депутатлары советларының яисә аларның башкарма комитетларының, тебәк, елкә, шәһәр (республика буйсынуындагы шәһәр) Советларының хокукый актларына, тебәк, елкә, шәһәр (федераль әһәмияттәге шәһәр) администрацияләренең хокукый актларына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының хокукый актларына, районнарның, шәһәрләрнең, шәһәрләрдәге районнарның, бистәләрнең, авыл Советларының, торак пунктларның җирле администрацияләренең хокукый актларына күчкән очракларда, дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең дәүләт органнарына, дәүләт хакимиятенең федераль органнарына, дәүләт органнарына күчкән

муниципаль хокукый актларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең федераль органнарына, дәүләт органнарына, дәүләт органнарына, дәүләт хакимияте органнарына, Россия Федерациясе дәүләт органнарына, дәүләт хакимиятенең тиешле хокук актларын кабул итүгә каршы килмәгән очракта, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хокукый актлары үз кечено кере. Россия Федерациясе башкарма хакимияте органнарының элек кабул ителгән хокукый актлары, тиешле хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе хокукый актлары, Татарстан Республикасының хокукый актлары үз кечено кергән кеннән алып, башкарма хакимиятнең федераль органнарының хокукый актлары, халык депутатлары советларының яисә аларның башкарма комитетларының, тебәк, елкә, шәһәр (республика буйсынуындагы шәһәр) администрацияләренең хокукый актлары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының хокукый актлары, районнарның, шәһәрләрнең, районнарның җирле администрацияләренең һәм районнарның җирле администрацияләренең җирле Советларының хокукый актлары, бистәләрнең, авыл Советларының, муниципаль хокукый актлары, мондый хокук мөнәсәбәтләре җайга салынган, кулланылмый.».

1.2. 7 статьяның 1 елешенә түбәндәге эчтәлекле 16 пункт естәргә:

«16) «Куллануҹылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган куллануҹылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру. "

1.3. «Халык тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешләре» II бүлегендә:

а) түбәндәге эчтәлекле 15.1 статья естәргә:

«15.1 статья. Гражданнар җыены

1. Гражданнарның җыены халыкның җирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеше булып тора.

2. Гражданнар җыены җирлек Советы карары белән расланган “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законда һәм “Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районының Мәлбагыш авыл җирлеге составына керә торган торак пунктларда гражданнар җыенын уздыру тәртибе турында” Нигезләмәгә ярашлы рәвештә үткәрелә.

3. «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган очракларда, гражданнар җыены түбәндәгечә үткәрелергә мөмкин:

1) торак пунктта җирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча, аның составына күрсәтелгән торак пункт кергән очракта, күрсәтелгән торак пункт территориясен башка җирлек (муниципаль район) территориясенә кертә;

2) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре күрсәтелгән җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган җирлектә;

3) җирлек Советы вәкаләтләрен гражданнар җыены гамәлгә ашыра торган җирлектә, әгәр сайлау хокукына ия җирлек халкының саны 100 дән артык кеше тәшкил итсә, җирлек Советы тезелү турындагы мәсьәлә, аның саны һәм вәкаләтләр чоры турындагы мәсьәлә буенча;

4) җирлек Советы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган җирлектә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

5) җирлек, шәһәр эчендәге район, федераль әһәмияттәге шәһәр эче территориясе, шәһәр округы составына керүче торак пунктта йә муниципаль район чикләрендә авылара территориядә урнашкан торак пунктта шушы торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

6) җирлекара территориядә урнашкан торак пунктта җирле үзидарәне оештыруга һәм гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча халык инициативасын күрсәтү максатларында;

7) авыл халкы тыгызлыгы түбән булган территориядә яисә аңлаешлы булмаган җирлектә урнашкан җирлектә, әгәр авыл җирлеге халкының саны 100 кешедән артмаса, җирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

8) авыл торак пунктында авыл торак пунктының старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

9) авыл торак пунктында гражданнар җыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мемкин.

4. Гражданнарның җыены йә сайлау хокукына ия, кимендә 10 кеше яши торган торак пунктта яшәүчеләр теркеме инициативасы белән чакырылырга мемкин.

5. Җыен үткәрү инициативасын хуплап җыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия гражданнарның, даими яисә башлыча яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Җирлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданнар җыены җирлек башлыгының карары, инициатив теркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар җыены җирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр гражданнар җыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар җыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән «Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Мәлбагыш авыл җирлеге составына керә торган торак пунктларда гражданнар җыенын уздыру тәртибе турында» Нигезләмәсендә билгеләнгән тәртип нигезендә алдан ук танышып куела.

8. Җыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, җирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш. »;

б) түбәндәге эчтәлекле «Авыл торак пунктының старостасы» 19.1 статьясын естәргә:

«19.1 статьясы. Авыл торак пунктының старостасы

1. Җирле үзидарә органнарының һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә җирлектә урнашкан авыл торак пунктында үзара хезмәттәшлеген оештыру ечен авыл торак пунктының старостасы билгеләнергә мемкин.

2. Авыл торак пунктының старостасы әлеге авыл торак пункты составына керә торган җирлек советы тарафыннан әлеге авыл торак пункты территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия затлар арасыннан авыл торак пункты гражданнары җыенының тәкъдиме буенча билгеләнә.

3. Авыл торак пунктының старостасы дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче зат булмый, хезмәт менәсәбәтләрендә һәм алар белән турыдан-туры бәйле башка менәсәбәтләрдә була алмый.

Тарихи һәм башка җирле традицияләрне исәпкә алып, Татарстан Республикасы Законы белән авыл торак пунктындагы староста вазыйфасының башка исеме билгеләнергә мемкин.

4. Авыл торак пунктының старостасы итеп билгеләнеп куела алмый:

1) дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

2) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылган;

3) гамәлдән чыгарылмаган яисә тешерелмәгән хекем ителүче булган.

5. Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре чоры җирлек Уставы белән билгеләнә, ике елдан да ким һәм биш елдан да күбрәк була алмый.

Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре составына әлеге авыл торак пункты керә торган җирлек Советы карары буенча, авыл торак пункты гражданнары җыены тәкъдиме буенча, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның

40 статьяның 10 елешендәге 1- 7 пунктларда билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл торак пунктының старостасы үзенә йөкләнгән бурычларны хәл итү өчен:

1) авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән, шул исәптән гражданнар җыеннарында, җыелышларында, конференцияләрендә катнашу юлы белән хезмәттәшлек итә, мондый чаралар нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать һәм тәкъдимнәр җибәрә, шул исәптән җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән затлар;

3) җирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча авыл торак пункты халкына мәгълүмат бирә, шулай ук аларны җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматка җиткерүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына гавами тыңлаулар һәм иҗтимагый фикер алышулар оештыруда һәм уздыруда, аларның нәтиҗәләрен авыл торак пунктында халыкка игълан итүдә ярдәм итә;

5) җирлек Уставында һәм (яисә) җирлек Советының норматив хокукый актында Татарстан Республикасы законы нигезендә каралган башка вәкаләтләрне һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

7. Эшчәнлек гарантияләре һәм авыл торак пунктының старостасы статусының башка мәсьәләләре Татарстан Республикасы законы нигезендә җирлек Уставы һәм (яисә) җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнергә мөмкин. "

в) 20 статьяның 3 елешендәге 1 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1) җирлек уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, җирлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе яисә законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә әлеге уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында үзгәрешләр кертү очракларыннан тыш;».

1.4. Түбәндәге эчтәлекле “Җирлек башлыгы урынбасары” 43.1 статьясы белән тулыландырырга:

«43.1 статья. Җирлек башлыгы урынбасары

1. Җирлек башлыгы тәкъдиме белән җирлек советы депутатлары арасыннан җирлек башлыгының урынбасары сайлана.

2. Җирлек башлыгы урынбасары, әгәр җирлек Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

3. Җирлек Советы депутаты, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге сайланса, җирлек башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

4. Җирлек башлыгы урынбасары җирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә җирлек башлыгының йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча (авыруга яисә отпускка бәйле) булмаган яисә үз бурычларын үтәү мөмкин булмаган очракта яисә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату җирлек башлыгы вазыйфаларын башкара.

5. Җирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә гамәлгә ашыра.

6. Җирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре әлеге Уставның 39 статьясында каралган нигезләрдә вакытыннан алда туктатыла.

7. Җирлек башлыгының урынбасары җирлек Советы депутатлары санының кимендә өчтән бере санында җирлек башлыгы инициативасы белән кабул ителә торган җирлек Советы карары нигезендә теләсә кайсы вакытта вазыйфасыннан алынырга мөмкин. Җирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә. "

1.5. 47 статьяның 1 елешендәге 7 пунктын түбәндәге эчтәлекле унеченче абзац өстәргә:

«Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра. "

1.6. 54 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«54 статья. Җирлек башлыгына һәм җирлекнең башка вазыйфаи затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

1. Җирлек башлыгы һәм җирлекнең башка вазыйфаи затлары эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм җирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

2. Җирле бюджетлар акчаларын тотуны күздә тоткан өстәмә социаль һәм башка гарантияләр «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 40 статьясындагы 5.1 өлеше нигезендә даими нигездә депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы затларга карата билгеләнә. "

1.7. 65 статьяда:

а) 65 статьяның 3 өлешенә түбәндәге эчтәлекле ике һәм өч абзацлар өстәргә:

«Җирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукый актны яисә килешүне рәсми бастырып чыгару аның тулы текстын җирлектә таратыла торган вакытлы матбугат басмасында беренче бастырып чыгару булып санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен җирле үзидарә органнары шулай ук “Интернет” челтәре басмасыннан файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокукый актның тулы тексты рәсми челтәр басмасында басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, басмада аңа карата күләмле график һәм табличный кушымталар басмада китерелмәскә мөмкин. »;

б) 6 өлештә «җирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау турында» сүзләреннән соң «җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр,» сүзләрен естәргә.

74 статьяның 2 өлешен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«2. Әлеге статьяның 1 елешендә күрсәтелгән гражданнарның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә, ә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 елешенең 4.1 пунктында, гражданнар җыенында каралган очракларда. "

2. Әлеге карарны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен җибәрергә.

3. Дәүләт теркәве узганнан соң әлеге карарны веб-адрес буенча Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштыру юлы белән халыкка җиткерергә: http://pravo.tatarstan.ru, Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында веб-адрес буенча: http:/ aznakyevo.tatarstan.ru, Мәлбагыш авыл җирлегенең мәгълүмат стендларында.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны законлылык, хокук тәртибе, депутат этикасы һәм җирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Рәис И.Ә.Әхтәмова